

Cei mai mulți trăiesc zile, puțini trăiesc viața. (Nicolae Iorga)

TEZAU

Foaie a Bibliotecii Academiei Române

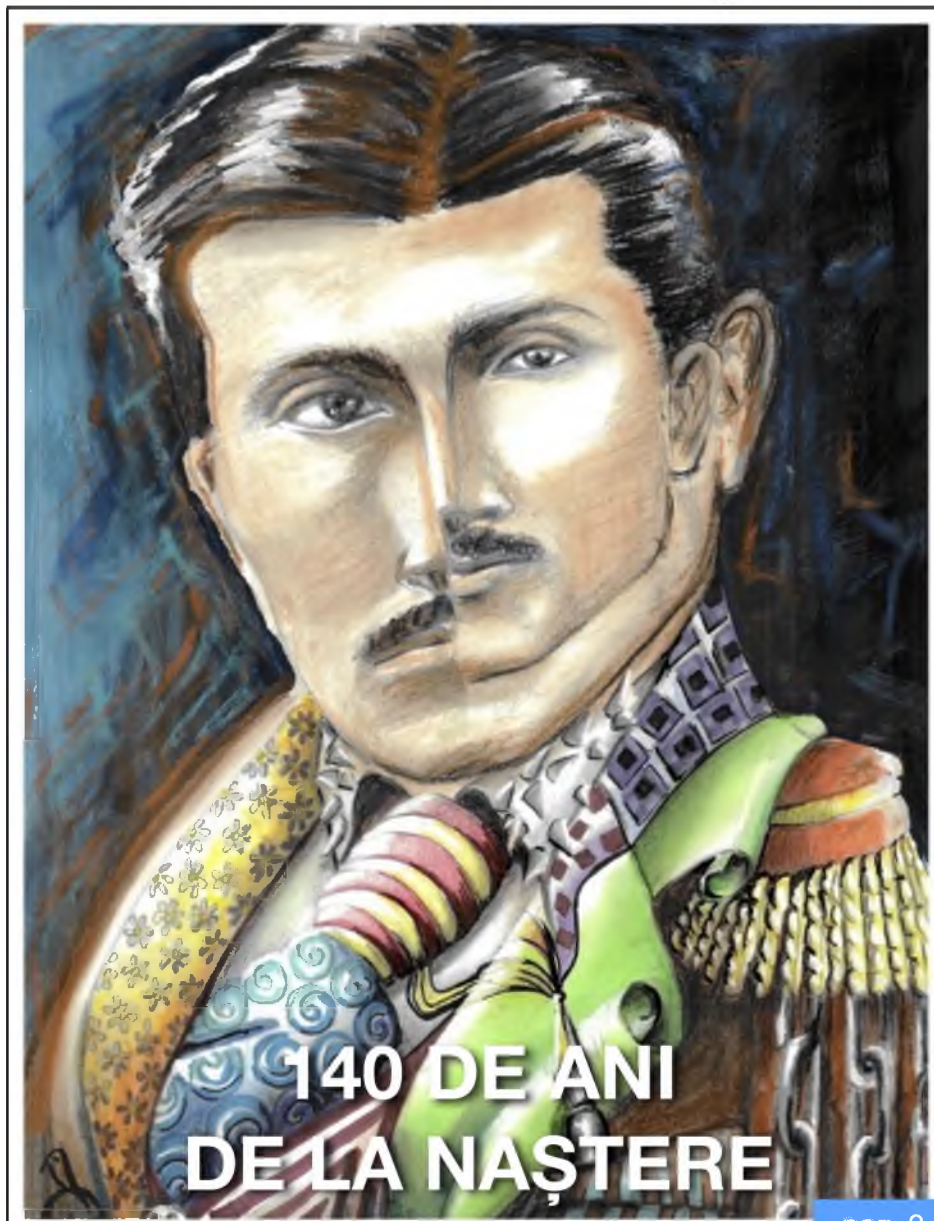

ANUL IV, NR.4

APRILIE 2023

APARE LUNAR

URMUZ ÎN ARTA GRAFICĂ INTERNAȚIONALĂ

pag. 2-3

173 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA JANDARMERIEI ROMÂNE

pag. 8-9

RUDOLF SCHWEITZER-CUMPĂNA

Rudolf Schweitzer-Cumpăna (1886, Pitești – 1975, București) a absolvit studiile primare și secundare în orașul natal, demonstrând de timpuriu un talent deosebit pentru desen. Cu ajutorul unui unchi matern, tânărul Schweitzer-Cumpăna, născut într-o familie de etnici germani naturalizați în România, a ajuns la Berlin, unde, în perioada 1904-1908/1909, a studiat pictura, mai întâi la școala privată a pictorului Adolf Gustav Schlabitz și apoi la Academia Regală de Arte Frumoase, sub îndrumarea profesorilor Erich Hanke, Arthur Kampf și Anton Alexander von Werne, fiind influențat atât de expresionismul

german, cât și de impresionismul european și de „secesionismul vienez”. În 1927 se stabilea definitiv la București. În 1951 a devenit membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România și s-a alăturat, ca profesor de pictură, colectivului didactic și artistic al Institutului de Arte Plastice «Nicolae Grigorescu» din București. A călătorit mult chiar și după cel de-al Doilea Război Mondial, atât în țară, cât și peste hotare, pictând numeroase peisaje și transpunând în lucrările sale atmosfera locurilor unde se afla, asimilând particularități și influențe artistice din culturile pe care le-a cunoscut în timpul «peregrinărilor» prin Europa.

pag. 12

LUMINA ÎN ARHITECTURĂ

pag. 10-11

ISTORIA COMISIEI EUROPENE A DUNARII

1856-1938

pag. 4-5

- 4 APRILIE - ZIUA ACADEMIEI ROMÂNE

pag. 6-7

Rudolf Schweitzer-Cumpăna, Vândători ambulanți; acuarela și cărbune pe hârtie, 305 x 390 mm. Paris, 1932; B.A.R., inv. 9029

URMUZ - EXPOZIȚIE ANIVERSARĂ

Anul în curs este prilej de dublă reverență în fața celui pe care Eugen Ionescu îl considera „unul dintre premergătorii revoltei literare universale” și despre care George Călinescu, care nu l-a înțeles chiar „de la prima lectură”, scrie în Istoria... sa că „Suprerealismul românesc este, prin Urmuz, anterior celui francez și independent” – 140 de ani de la naștere (17 martie 1883, primul copil al doctorului Dimitrie Ionescu-Buzău de la Spitalul din Curtea de Argeș și al Elizei, fiica preotului Filip Pașcanu de la Biserica „Sfântul Dumitru” din București) și 100 de ani de la plecarea spre „Infinitul mic” (sinucidere, 23 noiembrie 1923, București).

Numele la naștere a fost cel al tatălui apoi, la școală, i-a schimbat patronimul în Dumitrescu; ulterior, el însuși și-a luat numele Demetru Dem. Demetrescu-Buzău. În 1889, familia s-a mutat la București. A făcut liceul la „Gheorghe Lazăr” (printre colegi, Vasile Voiculescu și George Ciprian, care au scris ulterior despre el), apoi un an chinuit la medicină, dreptul absolvit în 1907, judecător prin localități din Argeș, Dâmbovița, Dobrogea, ajuns în cele din urmă în București, grefier la Înalta Curtea de Casație. Mare pasiune pentru muzică. Viață boemă. A scris, „pentru a-și amuza familia și amicii” încă din 1907-1908 (afirmă sora sa Eliza, confirmă George Ciprian, care-l citea prin cafenele), dar primul text, „romanul în patru părți” *Pâlnia și Stamate*, i l-a publicat Arghezi în „Cugetul Românesc”, în 1922, atunci când i-a ales și pseudonimul sub care este astăzi celebru, Urmuz. Tot în 1922, T. Arghezi i-a publicat și *Ismail și Turnavitu*, și asta a fost tot ce i-a apărut în timpul vieții; în noiembrie 1923 s-a sinucis, aparent fără motiv...

O operă de câteva zeci de pagini, dense, „bizare”, „granule de uraniu” iradiind până departe și durabil în timp, o posteritate spectaculoasă, care a început cu un cult pentru el și s-a transformat într-un mit Urmuz (Nicolae Balotă, în prima monografie dedicată lui, în 1970). Bibliografia, punând laolaltă și articolele, totalizează mult mai multe volume decât paginile scrise de el. Exegeze, traduceri, imitații (până și Nichita Stănescu are o „fabulă” care începe cu „Cică niște cronicari”...), reviste care îi poartă numele, piese de teatru.

În ianuarie 2023, parcă pentru a marca Anul Urmuz, o altă întâmplare „picantă”: Uniunea Internațională de Astronomie a dat numele Urmuz asteroidului MQ7, cu numărul 44194, descoperit în 1998. Meritul principal revine dlui director al Institutului de Astronomie al Academiei, Mirel Bîrlan.

Apoi, „festivalul”! Între 17 și 19 martie a avut loc la Curtea de Argeș Simpozionul Internațional Urmuz 140-100. Peste 30 de participanți înscriși în program (din România, Croația, Italia, SUA, Republica

Moldova), încă pe atâția urmărind lucrările. S-a publicat un volum de aproape 400 de pagini, căruia îi va urma și un supliment. Multe se mai pot spune încă despre scrierile urmuziene – dar s-au formulat și multe „teme de cercetare” inedite. Mă opresc la una dintre cele mai importante dintre acestea, prilej pentru a aminti și o întâlnire „la temă” organizată pe 16 martie la Muzeul Național al Literaturii Române din București. Elementul surpriză a fost... interpretarea în premieră a *Sonatei nr. 2 pentru pian* de Urmuz, de fapt, a primelor patru portative, pe care Sașa Pană a avut inspirația să le fotografieze în 1930, când mama lui Urmuz i-a pus la dispoziție, lui și însoțitorilor (Geo Bogza și Ilarie Voronca) „un lădoi de aproximativ un metru cub”, în care, pe lângă numeroase versiuni

„trudite” ale scrierilor cunoscute, se găsea una sigură inedită, capodopera *Fuchsiada*, plus două caiete cu cugetări, ocupând jumătate din lădoi, partituri ale compozițiilor lui Urmuz. De mic, pasiunea lui era muzica, se cunosc multe detalii – inclusiv faptul că a urmat un an la Conservator. Pierdute-s acum și caietele, și partiturile (cu excepția a două cugetări și a începutului *Sonatei*)! Vor apărea ele vreodată? Vom recupera vreodată un compozitor care este plauzibil să fi fost, de-ar fi fost să fie, la fel de inovativ ca scriitorul Urmuz? Personal, contez pe influența „Micului Prinț” de pe micul asteroid dintre Marte și Jupiter... Interpretarea celor patru portative (de către compozitorul Dan Dediu) ne dă speranțe: cunoscătorii spun că este o

variațiune pe o temă de Rahmaninov, pe linia modernistă a acestuia.

Un album memorabil a fost lansat în ultima zi, *Urmuz văzut de mari graficieni ai lumii*, realizat de Nicolae Ioniță din Ploiești sub egida MNLR, parte a unei expoziții omonime. Succesul chemării dlui Ioniță, care mai are în palmares performanțe similare, privindu-i pe Eminescu, Brâncuși, Caragiale, a fost cu totul remarcabil: peste 180 de artiști, din 60 de țări, și-au trimis lucrările. Portrete (șarjate) ale lui Urmuz, cu vizibile trimiteri la scrierile acestuia, prin urmare cunoscute graficienilor. O expoziție cu o parte dintre aceste portrete s-a vernisat pe 19 martie la Curtea de Argeș; ea s-a mutat la 30 martie la Biblioteca Academiei Române, unde portretelor urmuziene li s-au adăugat

140 DE ANI DE LA NAȘTERE

manuscrise, în particular, interesantul „caiet roșu”, pregătit de însuși Urmuz în vederea publicării. Între cele două momente amintite, sâmbătă 18 martie, cu adevărat un eveniment: premiera piesei Urmuz, de Valeriu Butulescu, pe scena Centrului de Cultură și Arte din Curtea de Argeș, în interpretarea Teatrului „Alexandru Davila” din Pitești. Scenariu incitant, regie așijderea. Sală plină, aplauze. Prevăd o bună carieră acestei piese.

În paralel cu toate acestea, o rubrică „Urmuziana” permanentă în revista „Curtea de la Argeș” și mai multe cărți, unele tipărite, altele în lucru. Dintre primele, o nouă traducere în italiană, de Giovanni Rotiroti, exegeze de Lucian Costache și Ana Olos, scrieri în stilul lui Urmuz (Romulus Sălăgean), plus o antologie *Pâlnia și Stamate x 24*, carte de colecție, cu tiraj limitat și exemplarele numerotate, cu traduceri în 23 de limbi, adăugate versiunii românești (sunt incluse traduceri în majoritatea limbilor europene, dar și, traduceri noi, în chineză, japoneză, vietnameză, coreeană, turcă, finlandeză, catalană și occitană etc.).

Cu adevărat, Urmuz are o posteritate ieșită din comun - s-a scris asta de multe ori. Operă minusculă, impact neobișnuit, pe potrița spuselor unor contemporani cunoscători: „Despre scriitorul Urmuz se poate spune că e unic. Bun sau admirabil sunt epitete pentru literatura obișnuită. Creațiilor lui Urmuz nu li se potrivește decât calificativul unic. Uluitoarea lui apariție în literatura noastră a uimit pe toți și a zăpăcit pe cei mai mulți.” (Vasile Voiculescu) „Mare e puțin spus. El este întemeietorul literaturii absurde, înaintea tuturor celor care au scris în genul acesta în Europa. Prin zbuciumul lăuntric, prin curajul de a nu-i cere vieții vreun confort oarecare, prin sfârșitul tragic și puritatea aspirațiilor, Urmuz stă lângă Eminescu. Urmuz a plătit cu viața literatura pe care a scris-o – și de aceea este atât de autentică.” (Geo Bogza)

Ce va urma, vom vedea, pentru că *Anul Urmuz* se încheie în toamnă, când se vor împlini 100 de ani de la trecerea lui în neființă.

Acad. Gh. Păun

ISTORIA COMISIEI EUROPENE A DUNĂRII

Comisia Europeană a Dunării și-a început activitatea pe 4 noiembrie 1856 la Galați. Puterile reprezentate în acest organism internațional erau: Imperiul Austro-Ungar, Al Doilea Imperiu Francez, Regatul Unit, Prusia, Imperiul Rus, Regatul Sardiniei și Imperiul Otoman. Principatul Moldovei a avut, la început, doar un rol consultativ. După războiul de independență și încorporarea Dobrogei, Regatul României a devenit membru cu drepturi depline al Comisiei. Pentru buna desfășurare a activității comisiei s-a hotărât, printr-un acord mutual, ca puterea executivă să fie deținută de reprezentantul englez, iar cea administrativă de reprezentantul francez. În toată perioada ei de existență, CED a beneficiat de numeroase scutiri de taxe și impozite și de dreptul de a aborda propriul drapel (cinci benzi orizontale, două de culoare roșie, două de culoare albă și una albastră, cu inițialele C. E. D. în alb). În cele opt decenii de existență, CED a contribuit la amenajarea cursului inferior al Dunării, dar și la dezvoltarea socio-economică a regiunii. În ciuda tuturor conflictelor regionale sau europene, (războaiele balcanice, Primul Război Mondial), Comisia a reușit să-și păstreze poziția neutră stabilită prin actul constitutiv.

Astfel, între anii 1862 – 1902, au fost executate 10 tăieturi pe brațul Sulina, care au permis scurtarea drumului dintre Tulcea și Marea Neagră cu 249 km, suprimând 29 de cotituri și măbind adâncimea minimă de la 3,66 la 5,48 m. A fost asigurată dragarea continuă a Dunării, s-a construit un nou far la Sulina, în 1887, care să înlocuiască vechiul far turcesc din 1802 și s-a administrat traficul naval.

Sulina s-a transformat, prin instalarea aici a Comisiei Europene a Dunării, dintr-un sat cu aproximativ 1.000 de locuitori, terorizați de răufăcătorii adăpostiți în smârcurile Deltei, într-un oraș în adevăratul înțeles al cuvântului, cu o populație stabilă, internațională, cu venituri importante și cu necesități economice pe măsură. CED a asigurat asanarea platformei orașului, construcția de străzi, cheiuri portuare și diguri de protecție. S-au pus în funcțiune serviciul telegrafic și de telefonie, uzina de apă și rețeaua de distribuție de apă potabilă, uzina electrică care a asigurat iluminatul portului și străzilor orașului, Sulina fiind astfel printre primele orașe din România care a beneficiat de noul sistem de iluminare publică. A fost înființat un spital, care acorda asistență medicală gratuită tuturor locuitorilor orașului. CED a participat la construirea mai multor lăcașuri de cult.

Printre premierele sociale realizate de CED în România trebuie amintite: indemnizațiile acordate funcționarilor internaționali (de instalare, pentru chirie și întreținere, de concediu), asistență medicală gratuită, avansuri salariale rambursabile sau dreptul de pensionare.

După numeroase campanii de presă, care reflectau interesele politice și economice ale autorităților de la București și prin care se cereau recuperarea „suveranității naționale” și, implicit, accesul la taxele strânse de Comisie, în 18 august 1938 s-a ajuns la „Aranjamentul de la Sinaia”, prin care s-a desființat organismul internațional al CED și s-a înființat, în schimb, „Administrația Dunării de Jos”, organism aflat sub controlul guvernului României. Comisia Europeană a Dunării a ajutat la modernizarea Sulinei și a regiunii înconjurătoare. Odată cu apariția acestui organism

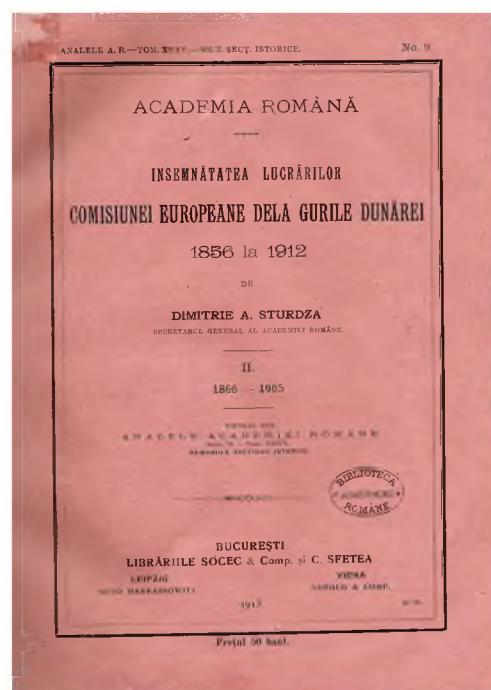
Hartley a fost inițiatorul numeroaselor lucrări tehnice din Delta Dunării, care și-au pus amprenta pe navigația fluvială din zonă până în zilele noastre. El este autorul soluțiilor de regularizare a cursului Dunării, prin amenajarea provizorie a părții maritime a brațului Sulina și a regularizării întregului braț Sfântul Gheorghe în vederea utilizării pentru navigație. Dacă în cazul brațului Sfântul Gheorghe, costurile uriașe presupuse de proiect au împiedicat declanșarea lucrărilor, succesul neașteptat al lucrărilor inițiale de pe brațul Sulina a dus la continuarea lucrărilor pe întreaga sa lungime, nu

care permite un gabarit de tranzit de numai 5.000 t.

CED a construit Farul Mare, care prelua sarcinile vechiului far turcesc. În zilele noastre, Farul Mare, declarat monument istoric, adăpostește un mic muzeu, care prezintă într-o sală istoria CED și într-o a doua sală mărturiile legate de prezența în Sulina a scriitorului Eugen Botez, mai cunoscut cu pseudonimul Jean Bart. Un alt far construit de CED pe Insula Șerpilor, în 1920 și dat în funcțiune în 1922, a fost în îngrijirea autorităților române până în 1947. „Administrația Dunării de Jos” a fost desființată în 1940, odată cu creșterea influenței

Ahmed Rasim Pacha (Turcia), Cavalerul de Kremer (Austria), D. de Drigalsky (inspector general), Maiorul Stokes (Marea Britanie), D. De Engelhardt (Franța), Cavalerul Strabio (Italia), Baronul d'Offenberg (Rusia), Sir Charles Hartley (Inginer șef CED), D. Saint Pierre (Prusia), D. Mohler (secretar general CED).

internațional, s-au rezolvat, în mare parte, problemele legate de traficul ilicit și de banditism.

Sir Charles A. Hartley, numit „Părintele Dunării”, a fost în perioada 1856 – 1871 inginerul-șef al CED. După acest an și până la decesul său din 1905, el a fost consultant pe probleme de navigație fluvială și maritimă și a participat la construirea și modificarea a numeroase porturi, printre care cele din Constanța, Varna și Burgas. Sir Charles A.

doar pe porțiunea maritimă. Astfel s-a reușit deplasarea barei Sulina și adâncirea șenalului navigabil. Datorită celor câteva zeci de tone de lucrări, canalul Sulina, cu o lungime de 101 km și o lățime de 130 – 150 m, are o adâncime de 11,25 m și permite trecerea navelor cu un gabarit de până la 12.500 t. Din punct de vedere al gabaritului de tranzit, Canalul Sulina se află imediat după Canalul Suez și Canalul Panama, cu mult înaintea Canalului Dunăre-Marea Neagră,

Germaniei Naziste în zonă, prin așa-numitul „Aranjament de la Viena”.

După încheierea celei de-a doua conflagrații mondiale, în 1948 a fost înființată organizația interguvernamentală Comisia Dunării, cu sediul (din anul 1954) la Budapesta, care își îndeplinește activitatea în baza prevederilor „Convenției cu privire la regimul navigației pe Dunăre”, semnată în cadrul Conferinței Dunării de la 18 august 1948 (Belgrad). Inițial, la înființarea sa în 1948, din Comisia Dunării făceau parte cele șapte state semnatare ale actului adoptat atunci: Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, România, Ungaria, URSS și RSS Ucraineană. În prezent, din Comisia Dunării fac parte 11 state: Austria, Bulgaria, Croația, Germania, Moldova, România, Rusia, Serbia, Slovacia, Ucraina și Ungaria.

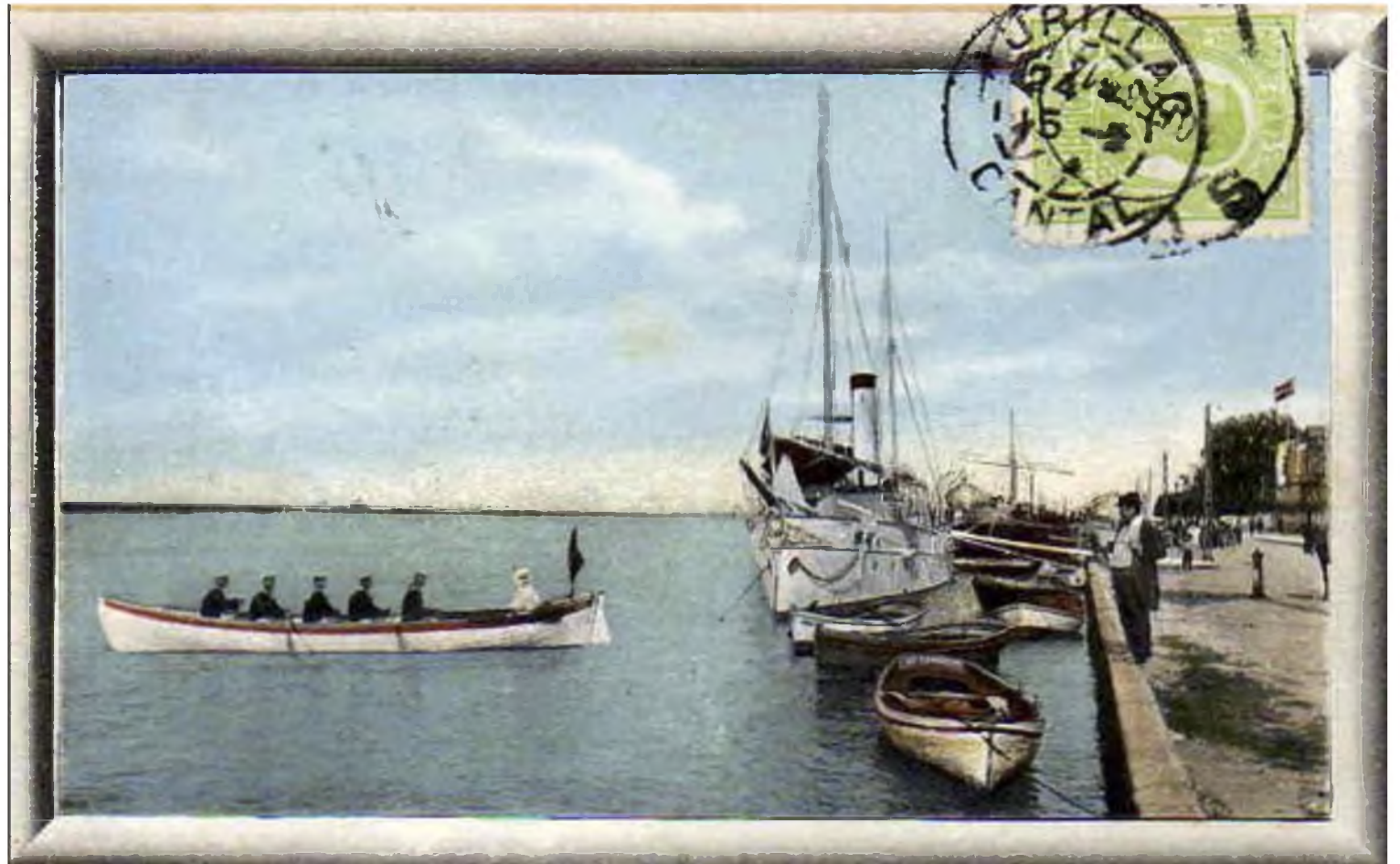
Alte patru state au statutul de observator: Franța, Turcia, Olanda și Cehia. Deși în prezent Rusia nu mai este stat limitrof cu fluviul, ea și-a păstrat statutul de membru al Comisiei Dunării. La 18 martie 2022, ceilalți membri ai Comisiei Dunării au decis suspendarea puterilor Moscovei în acest organism, până la găsirea unui mecanism juridic pentru a exclude Rusia din Comisia Dunării. Comisia Europeană a Dunării, compusă din delegații celor șapte puteri reprezentate la Congresul de la Paris, și

1856 - 1938

Însărcinată, în temeiul articolului 16 din Tratatul de la 30 martie 1858, să îmbunătățească navigația de la gurile Dunării, a decis, pe 9 aprilie 1858, construirea a două diguri, cu scopul de a crește profunzimea gurii Sulina, nota ziarul britanic „The Illustrated London News”, la 19 octombrie 1861. Momentul a marcat un succes și pentru Sir Charles A. Hartley, inginer-șef al CED în perioada 1856 - 1871, supranumit mai târziu „Părintele Dunării”. Sulina se transformă, prin instalarea aici a CED, dintr-un sat cu aproximativ 1.000 de locuitori, într-un oraș cu o populație stabilă și cu o situație economică notabilă. Tratatul de la Versailles, de la 21 iulie 1919, și Convenția adoptată la Conferința internațională a Dunării, de la 23 iulie 1921, au fixat noi prerogative și componența CED. Astfel, în CED intrau reprezentanți din Franța, Italia, Marea Britanie și România, iar din noiembrie 1930 și din Germania. La Conferința de la Sinaia, din 18 august 1938, CED a decis transmiterea în cea mai mare parte a prerogativelor sale României. În urma acestei decizii, dispărea CED și se înființează „Administrația Dunării de Jos”, organism aflat sub controlul guvernului României, desființat, la rândul lui, în 1940, odată cu creșterea influenței Germaniei Naziste în zonă.

După încheierea celei de-a doua conflagrații mondiale, este creată organizația interguvernamentală Comisia Dunării, ce are sediul la Budapesta din 1954. Organizația internațională dunăreană era compusă din reprezentanți ai următoarelor state: Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, România, Ungaria și URSS, iar la sesiunile Comisiei sau la reuniunile de experți ai statelor membre participau, fără drept de vot, experți ai Ministerului de Transport al RFG. În prezent, Comisia numără 11 state membre: Austria, Bulgaria, Croația, Federația Rusă, Germania, Moldova, România, Serbia, Slovacia, Ucraina și Ungaria. Alte nouă state au primit statut de observator: Belgia, Cehia, Cipru, Franța, Grecia, Muntenegru, Macedonia, Olanda și Turcia. Comisia Dunării are în componență câte un reprezentant din fiecare stat membru, care este, de regulă, ambasadorul acreditat la Budapesta. Președintele actual al Comisiei Dunării este ambasadoarea Republicii Bulgaria, Biserka Beniseva.

Convenția cu privire la regimul navigației pe Dunăre, semnată la 18 august 1948, la Belgrad, reprezintă instrumentul de drept internațional ce reglementează navigația pe Dunăre și garantează libera circulație a navelor fluviale pentru transporturi de mărfuri și pasageri, în conformitate cu interesele și drepturile suverane ale statelor membre. În baza Convenției, cele 11 state membre se angajează să mențină sectorul lor de fluviu în stare de navigabilitate, să execute lucrări de întreținere și să nu

Sulina

Sediul Comisiei Europene a Dunării la Galați

periclitaze libertatea de navigație pe Dunăre. De asemenea, actul asigură cadrul de cooperare economică și culturală între statele membre, dar și cu alte state europene.

Comisia Dunării dezvoltă o strânsă cooperare cu Comisia Europeană, Comisia Economică a ONU pentru Europa, precum și cu organizații internaționale regionale cu statut de observator: Comisia Rinului de la Strasbourg, Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea cu sediul la Viena, Organizația de Cooperare Economică a Mării Negre de la Istanbul.

România deține un rol deosebit de important în transportul pe Dunăre, care are pe teritoriul țării cel mai lung sector (aproximativ 45% din lungimea fluviului), inclusiv gurile de vărsare în Marea Neagră. Statul român este implicat în procesele de dezvoltare și modernizare a

navigației, precum și în revizuirea Convenției de la Belgrad, pentru a face față noilor realități politice, juridice și tehnice, în Procesul de Cooperare Dunăreană și Pactul de

Stabilitate pentru Europa de Sud-Est, demersuri necesare în contextul inundațiilor din bazinul fluviului.

Daniela Paraschivescu

4 APRILIE - ZIUA ACADEMIEI ROMÂNE

Academia Română, instituție fondată la 1 aprilie 1866, a fost, de la începuturile ei, erudită și savantă, dar și națională, enciclopedică și activă în societate. A fost națională, adică reprezentativă pentru cultura din întreg spațiul românesc. Libertatea națiunii era atunci o valoare fundamentală a Europei. Conform decretului de înființare, cei 21 de membri fondatori erau personalități marcante din România timpului și din teritoriile românești aflate sub stăpânirea imperiilor străine: habsburgic (Transilvania, Banat, Maramureș, Bucovina), țarist (Basarabia) și otoman (din rândul românilor din Peninsula Balcanică). A fost enciclopedică, fiindcă a primit în rândurile sale specialiști în diferite domenii ale cunoașterii. A fost activă social, fiindcă i s-a cerut, de la început, de către comunitatea românilor, să fie o prezență vie în viața publică. În acest sens, Academia și-a asumat rolul de consacrare a valorilor intelectuale de prim rang, de coordonatoare a științelor și artelor și de factor de echilibru în funcționarea și dezvoltarea României.

În 1879, „Societatea Academică Română” a fost declarată, printr-o lege specială, „Institut național”, sub numele de „Academia Română, persoană morală și independentă în toate lucrările, de orice natură”, denumire ce s-a menținut apoi neîntrerupt până astăzi: doar în perioada 1948-1989 ea a primit, pe lângă denumirea de „Academie” și numele statului român, figurând astfel ca „Academia Republicii Populare Române” (în intervalul 1948-1965), „Academia Republicii Socialiste Românie” (în perioada 1965-1989); din 1990 a revenit la denumirea ei firească, tradițională, de Academia Română. Pe când Academia Română avea cu puțin peste o jumătate de secol de viață, România întregită abia se năștea. Atunci, într-o ședință solemnă a instituției noastre, la 14 mai 1919, Nicolae Iorga remarcă marea

schimbare, pregătită și înfăptuită și de către Academie: „Pentru întâia oară, membrii Academiei Române care vin să participe la lucrările ei, închinată în cea mai mare parte cunoașterii limbii și trecutului românesc, n-au de trecut granița [...]. Urmașii își vor închipui România Mare, cum zugravii vechi înfățișează fundațiunile sfinte de pe vremuri, purtate pe mâinile ctitorilor, la dreapta va sta, în locul domnului ziditor, regele Ferdinand I, șef de oaste biruitoare; la stânga însă, unde apare în smerite haine mohorâte vlădica pregătitor. Sfătuitor și consacrat, cerem un loc, cerem acest loc din stânga pentru cărturarul român, propovăduitor neobosit de-a lungul secolelor. al unității naționale”. Academia Română întruchiează astfel prototipul „cărturarului român”- elogiul de Iorga - și se află între acele câteva instituții de căpătâi care au ctitorit România. De aceea, marele istoric socotea Academia drept o „fundațiune sfântă”, aidoma unei biserici. Academia Română a cunoscut, asemenea tuturor instituțiilor de cultură ale țării, vitregiile regimului comunist totalitar, ale cărui ingerințe

s-au făcut simțite din plin. Astfel, în 1948, au fost excluși din Academie 98 de membri titulari, corespondenți și de onoare, considerați, datorită gândirii, operei și convingerilor lor politice, drept neadaptabili noilor orientări ale culturii și ostili regimului comunist. Mulți au fost arestați, iar din ei, unii au murit în închisorile comuniste. Epurări s-au făcut și în rândurile cercetătorilor din institute. Totodată, proprietățile Academiei au fost și ele supuse naționalizării. Ulterior, Academia a fost deposedată, adesea fără formele legale elementare, de fundații, de unele colecții de documente, monede, piese arheologice și opere de artă, transferate abuziv altor instituții și recuperate parțial după 1989. Între anii 1974 și 1989 i s-a interzis Academiei să mai primească noi membri, i s-a răpit institutele, așezământul urmând să moară prin extincție biologică. Soarta a voit altminteri și Academia a renăscut.

Paul Valery (1871-1945), care nu era prea darnic în aprecieri, avea să scrie cândva:

„Într-o lume instabilă, în care puterea politică este subjugată

absurdului și contingentului și angajată într-o luptă perpetuă pentru existență, o rezistență în fața grabei, a confuziei, a versatilității, a pasiunilor reale sau simulate este indispensabilă. Ne gândim la o insulă în care s-ar conserva cel mai bine cultura umană!

Nu depinde decât de noi să aducem spre această magistratură ideală Academia Franceză”. Mutatis mutandis. noi credem că această magistratură ideală poate să fie îndeplinită în societatea românească de către Academia Română.

Academia Română este o alcătuire omenească și, prin urmare, ea are toate calitățile și defectele unor asemenea creații imperfecte. Cu toate acestea, Academia Română are și a avut în toată existența ei o anumită unicitate, bazată pe independența spiritului creator al elitei intelectuale de cel mai înalt nivel, elită pe care o reunește sub cupola ei. Academia are obligația morală de a cultiva valori, virtuți și încercare în forța creatoare a omului, a națiunii și a națiunilor.

Acad. Ioan-Aurel Pop

„ZIUA PORȚILOR DESCHISE”

Acad. Dorel Banabic

Valeriu Matei - membru de onoare al Academiei Române

Adrian Bejan - membru de onoare al Academiei Române

Academia Română va celebra 157 de ani de la înființare printr-o sesiune festivă ce va fi deschisă de președintele Ioan-Aurel Pop, care va evidenția cele mai importante momente din activitatea instituției de-a lungul a peste un secol și jumătate de istorie.. Publicului pasionat de cunoaștere i se propune o întâlnire cu profesorul Adrian Bejan, membru de onoare al Academiei Române, la conferința „Libertate, frumusețe, evoluție, natură”.

Academia Română își are actul de naștere în Decretul Locotenentei Domnești din 1/13 aprilie 1866, prin care se înființa, la București, Societatea Literară Română, având ca prime sarcini stabilirea ortografiei limbii române, elaborarea și publicarea dicționarului și gramaticii limbii române. Societatea a fost alcătuită, pentru început, din 21 de membri aleși din toate provinciile românești - trei din Moldova, patru din Muntenia, trei din Transilvania, câte doi din Banat, Maramureș și Bucovina, trei din Basarabia și doi din Macedonia.

Un an mai târziu, în august 1867, Societatea Literară Română se constituie în Societatea Academică Română, având drept scop „a lucra la înaintarea literelor și a științelor între români”. Aceasta avea trei secțiuni: literară-filologică, istorică-arheologică și a științelor naturale.

Într-o a treia etapă, pe 29 martie/10 aprilie 1879, a fost promulgată legea prin care Societatea Academică Română era declarată Institut Național cu denumirea Academia Română. Prevederi din acest act normativ stabileau idealurile instituției, anume „cultura limbii și a istoriei naționale, a literaturilor, a științelor și frumoaselor arte”.

Începând cu 1990, Academia Română are 14 secții, care acoperă domeniile literatură, lingvistică, istorie, filosofie, psihologie, matematică, fizică, chimie, biologie, științe geonomice, științe tehnice, știința și tehnologia informației, agronomie, medicină, științe economice și juridice, sociologie, arte, arhitectură.

Prin lege și statut, Academia Română are un număr maxim de 181 de membri titulari și corespondenți și 135 de membri de onoare, dintre care cel mult 40 din țară. Prezidiul Academiei Române a hotărât, pe 4 aprilie 2000, ca ziua Academiei Române să fie sărbătorită în fiecare an la această dată.

173 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA

Momentul care marchează întemeierea Jandarmeriei Române a fost 3 aprilie 1850 când, printr-un ofis domnesc, domnitorul Grigore Alexandru Ghica a aprobat hotărârea Divanului obștesc, semnând "Legiuirea pentru reformarea Corpului slujitorilor în jandarmi". În această lege se stabilea Jandarmeriei următoarele misiuni: privegherea siguranței publice, ținerea unei bune orânduiei și ducerea la îndeplinire a legilor.

În perioada domniei lui Alexandru Ioan Cuza, Jandarmeria a fost supusă unui proces de modernizare, ca de altfel toate instituțiile statului național modern român. Astfel, odată cu transformarea Regimentului de jandarmi în Legion de jandarmi, începe și procesul de înlocuire treptată a escadroanelor și companiilor de jandarmi, cu escadroane de dorobanți, pe baza Ordonanței nr.896 din 30 iunie 1864. Apoi, prin Legea de organizare a puterii armate în România, din noiembrie 1864 Jandarmeria este organizată pe principii noi, scoasă de sub administrația Ministerului de Interne și subordonată direct Ministerului de Război, ca element component al armatei permanente. În Războiul pentru independență al României din 1877-1878 efectivele Jandarmeriei erau de 798 jandarmi (din care 6 ofițeri), care s-au acoperit de glorie. Pentru faptele de arme din timpul războiului, numeroși jandarmi au fost decorați cu medalia „Apărătorii Independenței”, medaliile rusești și medalia „Crucea Trecerii Dunării”.

Nicolae Noica Director General
Biblioteca Academiei Române

JANDARMERIEI ROMÂNE

Ordinea internă, siguranța persoanelor, paza cetăților, paza hotarelor și a bunurilor erau încredințate capilor oștirii[2]. Aceștia se îngrijeau și de organizarea și asigurarea ordinii și liniștii publice cu ajutorul ispravnicilor, pârcălabilor, privighetorii ocoalelor, căpitanilor de orașe și de hotar, polcovnicilor de poteră, portăreilor, armașilor, zapciilor, bănișorilor, aprozilor etc.. După încheierea războiului ruso-turc (aprilie 1828-septembrie 1829), prin semnarea la 14 septembrie 1829 a Tratatului de Pace la Adrianopol, a fost înlăturat monopolul otoman asupra comerțului Principatelor Dunărene și s-a instaurat protectoratul rus asupra Moldovei și Munteniei. Sub președinția consulului general rus L. M. Minciaki, divanurile Principatelor Române au încheiat, la 30 martie 1830, lucrările de elaborare a „Regulamentelor organice”. Pe baza acestora, care au fost aplicate atât în Muntenia, cât și în Moldova, au fost create structuri instituționale de ordine publică. Organismele de ordine publică astfel create au purtat denumirea de „Miliție națională” și „Străji pământești”. „Regulamentele organice” au fixat efectivele maxime pentru principate la 4665 de oameni în Muntenia și 2270 în Moldova. Prima mențiune clară cu privire la înființarea unei structuri instituționalizate de asigurare a ordinii publice pe teritoriul nostru național datează din 17 iunie 1829, când logofătul Costachi Conachi, unul dintre membrii delegați din partea Moldovei în Comitetul de la București pentru alcătuirea „Regulamentului Organic”, întocmește o propunere pentru înființarea unei „miliții purtătoare de

arme” (Jandarmerie). Începând cu data de 12 mai 1830, „slujitorii” din Muntenia au fost înlocuiți de „dorobanți” (miliție retribuită), iar cei din Moldova, cu „Corpul slujitorilor”, începând cu 12 septembrie 1830. După anul 1834 și până în anul revoluționar 1848, domnitorii Moldovei și Țării Românești au făcut din „Corpul slujitorilor” o forță cu atribuții clare, capabilă să asigure siguranța publică în principatele românești. Odată cu urcarea pe tronul Moldovei, la 22 iunie 1849, a lui Grigore Alexandru Ghica, organizarea ordinii interne a constituit pentru acesta o prioritate. Alături de numeroase măsuri economice și administrative care își propuneau modernizarea Moldovei, domnitorul a promulgat printr-un „Ofis domnesc”, la 3 aprilie 1850, „Legiuirea pentru reformarea Corpului slujitorilor în Corp de jandarmi” prin transformarea slujitorilor din ținuturi. Adoptarea legii prin care au fost reglementate structurile și atribuțiile instituției a constituit izvorul noilor și numeroaselor reglementări în perioada ce a urmat. Acest moment

marchează consacrarea Jandarmeriei Române. Jandarmeria a participat în războiul de la sud de Dunăre (1877-1878) cu 16 ofițeri și 525 de trupă, dintr-un total de 798 de oameni (36 de ofițeri). Conducerea armatei române de atunci, a apreciat valoarea Jandarmeriei decorând cu 220 de medalii curajul, eroismul și bărbăția militarilor jandarmi. *Jandarmeria Rurală* a fost înființată din inițiativa lui Lascăr Catargiu, președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de interne în perioada 27 noiembrie 1891 - 3 octombrie 1895 din partea Partidului Conservator - ca urmare a frământărilor culminate cu răscoalele țărănești și grevele muncitorești din anul 1888, la care s-a adăugat pătrunderea în lumea satelor a ideilor marxiste - cu scopul de a constitui un corp nou, de organizare polițienească în

Miniștri, președintele acestuia, Alexandru Marghiloman „(...) mărirea teritoriului prin unirea Basarabiei cu Țara Mamă cer o sporire a Jandarmeriei și o nouă grupare a elementelor a elementelor din care se compune”. În baza acestei legi, Corpul de Jandarmi și-a extins competența în provincia Basarabia prin înființarea Brigăzii a III-a Jandarmi Chișinău. Noua brigadă avea în subordine două regimente Regimentul 5 Jandarmi Cetatea Albă și Regimentul 6 Jandarmi Chișinău. Regimentul 5 Jandarmi „Cetatea Albă” era repartizat în teritoriu cu un batalion de jandarmi la Ismail, având în organigramă companiile de jandarmi Cetatea Albă, Ismail, plutonul Delta Dunării și al doilea batalion la Bender (Tighina), cu companiile de jandarmi la Bender și Cahul.

provincia Basarabia prin înființarea Brigăzii a III-a Jandarmi Chișinău. Noua brigadă avea în subordine două regimente Regimentul 5 Jandarmi Cetatea Albă și Regimentul 6 Jandarmi Chișinău. Regimentul 5 Jandarmi Cetatea Albă era repartizat în teritoriu cu un batalion de jandarmi la Ismail, având în organigramă companiile de jandarmi Cetatea Albă, Ismail, plutonul Delta Dunării și al doilea batalion la Bender (Tighina), cu companiile de jandarmi la Bender și Cahul.

De la începutul războiului și până în august 1918 Jandarmeria a pierdut 3 ofițeri, dintre care un colonel și doi căpitanii, 10 plutonieri, 36 de sergenți majori, 16 sergenți, 2 brigadieri, 39 de caporali și 44 de soldați, în total 150 de oameni. În afară de aceștia, 129 de jandarmi, dintre care un ofițer (locotenentul Leonescu Emil), 17 plutonieri, 49 de sergenți majori, 14 sergenți, 4 brigadieri, 26 de caporali și 18 soldați au fost luați prizonieri de către trupele austro-germane. Toți prizonierii jandarmi au fost repatriați din captivitate la sfârșitul lunii aprilie 1918.

Parcurgând o serie de etape, transformarea societății românești, inaugurată prin Revoluția din Decembrie 1989 și reșezarea instituțiilor de stat pe temelii democratice de drept au favorizat în mod decisiv atât remodelarea instituției Jandarmeriei, cât și elaborarea unei concepții noi cu privire la locul și rolul forțelor de ordine internă, la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI. Ministerului de Interne, potrivit principiilor și normelor adoptate de Parlament, a stabilit structura și atribuțiile Jandarmeriei Române. Prin Hotărârea de Guvern nr.0749 din 5 iulie 1990: „cu privire la creșterea capacității de acțiune și îmbunătățirea structurii organizatorice a Ministerului de Interne, Comandamentul trupelor de Pază și Ordine s-a transformat în Comandamentul Trupelor de Jandarmi”, hotărâre legiferată prin Legea nr. 40 din 18 decembrie 1990, privind structura și atribuțiile trupelor de jandarmi, instruite pentru a veghea la executarea legilor dar - ca urmare a unei mentalități remanente din comunism a liderilor din 1990 - Jandarmeria urma să supravegheze și să informeze organele superioare asupra stării de fapt în situații în care se amenință siguranța și ordinea publică în caz de tulburări interne pentru intervenția în scopul restabilirii ei. Un pas decisiv în direcția democratizării acestei instituții a fost Legea nr.116 din 18 iunie 1998 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române, lege care a facilitat ulterior acceptarea României în familia statelor democratice din U.E. și acceptarea Jandarmeriei Române ca membru cu drepturi depline în Asociațiile Polițiilor și Jandarmeriilor Europene și Mediteraneene cu statut militar.

Gabriela Dumitrescu

mediul rural, eliminarea paralelismelor, suprapunerilor, precum și a conflictelor de interese cu celelalte organe existente ale statului. Adversarii politici ai conservatorilor, liberalii, au catalogat legea Jandarmeriei Rurale drept „neconstituțională, un adevărat atentat la libertatea individuală”. Cu toate acestea, la 24 februarie 1893, proiectul de lege privind Jandarmeria Rurală a fost votat de Cameră, cu 52 de voturi pentru și 22 contra, și de Senat, în unanimitate. Legea a intrat în vigoare la 1 septembrie 1893. În primul an de la înființare, Jandarmeria Rurală era încadrată cu 48 de ofițeri și 882 de trupă. La 1 iunie 1918, a fost modificată „Legea pentru organizarea Jandarmeriei Rurale” din anii 1908 și 1913, sub rezerva rectificării ulterioare a corpurilor legiuitoare. Această lege, promulgată la Iași de către Regele Ferdinand I, s-a înscris în efortul general de a consolida unirea Basarabiei la România pronunțată la 27 martie 1918 după cum anunța, în cadrul Consiliului de

Regimentul 6 jandarmi Chișinău, avea un batalion de jandarmi la Orhei, care, la rândul său, era compus din companiile repartizate la Orhei și Chișinău. Al doilea batalion al Regimentului 6 Jandarmi își avea reședința la Bălți, cu companiile dislocate la Soroca și Bălți. septembrie 1893. În primul an de la înființare, Jandarmeria Rurală era încadrată cu 48 de ofițeri și 882 de trupă. La 1 iunie 1918 a fost modificată „Legea pentru organizarea Jandarmeriei Rurale” din anii 1908 și 1913, sub rezerva rectificării ulterioare a corpurilor legiuitoare. Această lege, promulgată la Iași de către Regele Ferdinand I, s-a înscris în efortul general de a consolida unirea Basarabiei la România pronunțată la 27 martie 1918 după cum anunța, în cadrul Consiliului de

LUMINA ÎN ARHITECTURA

Motto : „Arhitectura este jocul savant, corect și magnific al volumelor reunite sub lumină ; lumina și umbra descoperă aceste forme ...”

Le Corbusier -
(*Vers une architecture*)

Definiția dată de Le Corbusier arhitecturii include, nu întâmplător, lumina ca factor determinant al organizării spațiului.

Întreaga plastică a spațiului, structura sa, depind de prezența luminii, de intensitatea strălucirii sale.

Calitatea iluminării depinde de poziția sursei față de suprafața iluminată și de constituția formală a suprafeței.

O suprafață plană prezintă o zonă cu grade diferite de intensitate, uniform iluminată sau uniform umbrită, în funcție de poziția sursei luminoase. O suprafață curbă regulată prezintă degradeuri continue de o parte și de alta a unei linii de maximă strălucire, perpendiculară pe generatoarea curbei. Lumina, în funcție de oră și de anotimp, este difuzată în condiții și cu intensități diferite.

În calitatea luminii intervine însă, cu mai multă profunzime, situația geografică a locului.

Luminile Veneției, Amsterdamului sau Parisului, orașe comportând o atmosferă saturată de vapori, frapază prin strălucire și culoare.

Lumina naturală se poate transforma, poate deveni, sub efectul materiei pe care o atinge și în funcție de transparența aerului, albicioasă, aurie, gri, multicoloră. Astfel, se spune despre Paris că este guvernat de gama griurilor, despre Amsterdam că este alb și negru, despre Roma că este aurie, despre Sankt Petersburg și Veneția că sunt policrome, iar despre Berlin că este în mare măsură, negru. Dacă dorește să realizeze cu o oarecare siguranță traseele reliefulor și să determine jocul luminilor, arhitectul trebuie să țină în primul rând seama, pentru fiecare orientare, de condițiile de iluminare normale, de cele care

Deschideri în acoperișul unui templu

Pantheonul - Atena

corespund orelor în timpul cărora edificiul va fi privit mai frecvent. Lumina intervine ca un factor fundamental în proiectare, importanța ei fiind confirmată de studiul istoriei arhitecturii. Caracterul bine definit al compoziției plastice a clădirilor sub lumină este și rezultatul utilizării unor materiale de construcție, care suportă diferit acțiunea timpului. De la mișcarea razelor solare în Pantheonul Roman până la mlaștele sculptate ale Alhambrei și de la strălucitoarele țigle ale moscheilor persane, la rafinatele paravane de marmură din India, poezia vizuală a luminii sugerează că meșterii acestor opere au redat o valoare inestimabilă a ceva efemer, dincolo de spațiu.

Egiptul Antic

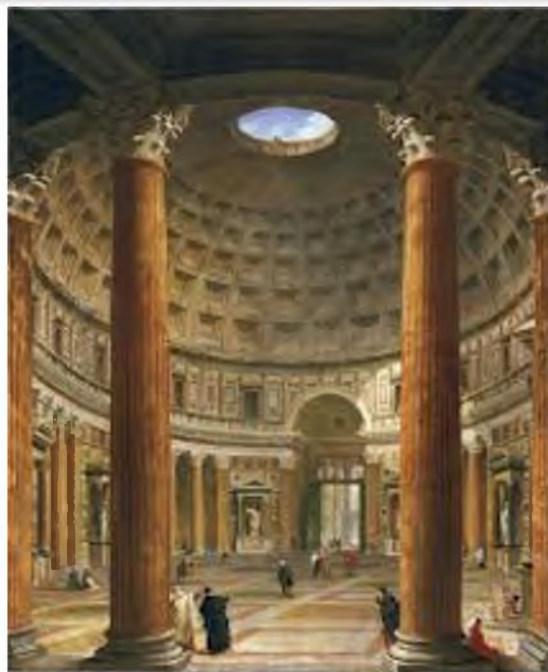
În Egiptul Antic, cultul soarelui și puterea luminii au inspirat proiectarea templelor și a altor tipuri de construcții. Lumina reprezenta pentru egipteni trezirea la viață, iar templele constituiau locuințele divinităților. Acestea erau organizate în funcție de o axă de compoziție și conțineau mai multe încăperi, trecerea făcându-se progresiv de la lumină la întuneric, urmărindu-se astfel localizarea sanctuarului prin penetrarea luminii, readucând divinitatea la viață. Astfel, lumina nu

era reprezentată numai prin puterea sa ci era emanația divină a Soarelui. Egiptenii erau conștienți de modul de organizare al iluminatului interior în clădirile monumentale, creând axe de lumină. Acest lucru se făcea prin direcționarea razei de lumină pe statui, punctul central al construcției, lăsând restul încăperii în umbră.

Grecia Antică

Civilizația grecească antică s-a dezvoltat în peninsula balcanică la trei secole după sfârșitul epocii bronzului și prăbușirea civilizației miceniene; orașe-state grecești numite „polisuri” s-au format din secolul al VIII-lea î.Hr. În secolele II-I î.Hr. Imperiul Roman a supus primele trei regate elenistice în vreme ce regatul Bactriei a fost cucerit de indo-sciți și parți. Cultura, religia și arta romană s-au inspirat după cea grecească, ajungând să o exporte prin procesul de romanizare în Europa, dar și în Orient și în nordul Africii, care s-au menținut sub ocupație bizantină până la invazia arabă și islamificarea din anii 600-700 d.Hr. Grecia clasică a devenit o inspirație și leagănul civilizației pentru civilizația vestică în ce privește politica, filosofia, arta, știința și arhitectura, dar și

Roma - Pantheonul

stilul de viață. În Grecia Antică, țară mediteraneană în care lumina este însoțită de o căldură sufocantă, deschiderile utilizate în acoperișurile templelor erau restrânse, permițând pătrunderea unei raze de lumină, cu scopul de a scoate în evidență statuia zeului căruia îi era închinat monumentul. Formele coloanelor pot fi atribuite în mare măsură cunoașterii profunde a efectelor luminii.

Pantheonul de la Roma este o clădire religioasă veche, situată pe Piazza della Rotonda (Roma), construită din ordinele generalului roman Marcus Vipsanius Agrippa (prieten al împăratului Octav Augustus) în secolul I î.e.n., deteriorată de mai multe incendii și apoi complet reconstruită sub împăratul Hadrian (începutul secolului al doilea) din dinastia Antoninilor.

Pantheonul Roman este un alt exemplu din Antichitate, acesta ilustrând faptul că romanii au fost primii care au proiectat conștient spațiile interioare, folosind lumina pentru a pune în valoare și pentru a articula spațiile. Ei au folosit lumina mai degrabă într-un scop bine stabilit, decât într-un sens abstract sau metaforic, razele soarelui deplasându-se prin spații, scoțând în evidență figurile și statuile din interior.

Arhitectura romană a fost influențată în special de stilurile grec și etrusc. O gamă de tipuri de temple a fost dezvoltată în timpul anilor republicani (509-27 î.Hr.), modificată din prototipurile grecești și etrusce. Dintre acestea, forma templului pseudoperipterial, cu coloane independente în fața porticului, dar jumătăți de coloane încorporate în peretii din spate, oferind iluzia unui templu complet

peripterial, a devenit tipică nu numai în Occident, ci și în Africa de Nord și Levant. Integrarea completă a coloanelor într-un perete continuu a devenit un semn distinctiv al clasicismului ulterior.

Arhitectura modernă și contemporană

Rapida dezvoltare a surselor de lumină artificială și a tehnicilor corespunzătoare folosirii lor, a dus în secolul XX la apariția unui element nou, de o importanță uriașă pentru viața omului și implicit pentru arhitect - și anume crearea condițiilor pentru continuarea activităților pe tot parcursul celor 24 de ore ale zilei.

Exprime timpurile prin arhitectură. Evoluția pereților din sticlă și posibilitatea de a pune ferestre fără ramă, permițând luminii să intre cât mai mult posibil în spațiile interioare, au avut un impact enorm asupra modului în care trăim. Fațadele de sticlă diafană și ferestrele - filtre ale construcțiilor lui Norman Foster (arhitect englez, născut în 1935), Richard George Rogers, Baron Rogers of Riverside, (arhitect englez, născut în 1933) și Peter Eisenman (arhitect american, născut în 1932) reprezintă tehnicile cele mai recente de exploatare a luminii naturale. Ele, fie captează direct razele de soare și le filtrează ca un perete-cortină foarte evoluat, fie primesc indirect lumina diurnă,

Anii industrializării, cu noile materiale pentru construcții - sticla, structurile metalice - și noua filozofie a societății au schimbat modul în care arhitecții au ales să

deviind-o cu ajutorul colectoarelor solare și al reflectoarelor plasate în fața fațadei și dirijând-o apoi spre interior.

Alexandru Radu Stan

Clădirea noului sediu AXO - Scorze, Venezia, proiectată de Gianni Rigo, amenajată de arhitectul Lorenzo Truant și de arhitectul Fortunato Scocco

DUNĂREA VĂZUTĂ DE UN FRANCEZ

Dieudonne Auguste Lancelot face parte din pleiada de artiști francezi din secolele XVIII – XIX care a lăsat desene, schițe, acuarele ca părți ale unor albume de călătorie documentând Răsăritul exotic. Lucrările lui fac parte din patrimoniul european de sorginte preromantică și romantică. Ajunge înainte de anul 1860 în ținuturile românești însoțindu-l pe istoricul francez Durrny preocupat de războiul Crimeei. Artistul descrie și vizualizează realități românești în relatarea sa, publicată în „Tour de Monde”, apărut în 1865 la Paris. Profitând de invitația prințului Brâncoveanu, care s-a dovedit a fi mare filantrop, ctitor și reparator de biserici, Lancelot pornește spre Oltenia. Deși bogat în peripeții, drumul de la Curtea de Argeș spre Cozia, prin Jiblea îl impresionează. Inteligent, tânăr, educat, tânărul francez s-a dovedit foarte interesat de tot ce vede, relatând într-un stil curgător, bogat în imagini, uneori cu multă simpatie toate evenimentele trăite. Ne minunăm de claritatea viziunii sale, asistăm la scene cormice, la întâmplări neplăcute, dar primite cu bonomie și humor, și la tot pasul trebuie să mărturisim că, ceea ce ni se prezintă este cu adevărat românesc. Mănăstirea Cozia, mândră, are un aspect inospitalier. La zgomotul râului totdeauna

Stânca lui Traian la Cozia

mănios, „la singurătatea și sălbăciția peisajului de munte, se adaugă această notă sinistră pentru a mari neplăcerea călătorilor”, relatează Lancelot. Natură țării noastre îl încântă și, ca să o explice, are expresii din care se vede că a înțeles-o cu adevărat: „Ceea ce da mai ales un caracter

sublim peisajelor din acest ținut și la această altitudine, e faptul că nimic nu te distrage de la contemplarea naturii. Pe tot întinsul țării, desfășurat înaintea noastră, cât ochiul poate vedea și urechea auzi, nici un șgomot, nici o formă, nu amintesc civilizația și pe omul de acum”. Această mărturie ne arată cum publicul descoperă, grație literaturii de călătorie, regiuni mai puțin cunoscute și mai puțin explorate din Europa și situate de-a lungul Dunării. Scriind despre călătoria sa, Lancelot se poziționează ca artist, descriindu-se mereu cu albumul sub braț și creionul în mână. Își concentrează interesul asupra a tot ceea ce poate intra în categoria pitorescului: „[...] această scenă, cu un aer de distragere, nu a lipsit de un farmec pitoresc. (Lancelot, 1865: 61). În sensul său mai larg, noțiunea de pitoresc desemnează orice descriere sau reprezentare evocatoare a caracteristicilor unei țări și „aspectul său atractiv, curios, tipic”.

Pe parcursul călătoriei sale, urmând cursul Dunării, Lancelot trece prin Apatin, Neusatz, Petrovaradin, Semlin sau Zemlin, Pancsova, Belgrad, Grodska, Semendria, Rama, Golumbacz, Cladovo, Porțile de Fier. Cufundat în descriere și în dorința de a aduce aceste ținuturi necunoscute și misterioase mai aproape de cititorul francez, el face relatări inspirate și pitorești ale tuturor pasajelor și escalelor sale. Descrierile sunt numeroase și detaliate. Pe măsură ce pitorescul este gândit și căutat, de foarte multe ori realitățile de la fața locului sunt reduse la curios și ciudat. În timp ce Lancelot a plecat într-o călătorie cu intenția de a vedea pitorescul, îl găsește peste tot. Lancelot face schițe ale realităților locale întâlnite pe care dorește să le admire cititorul francez. El însuși le admiră, uimit de ceea ce este surprinzător și neprevăzut, iar admirația sa prețuiește aceste realități în

categoria pitorescului: Acest râu și o santinelă care, rezemat cu nonșalanță de trunchiul unui copac, a contemplat această scenă a unui aer distras.

În cazul peisajelor, dintre care unele îi plac pentru că ele corespund cu ceea ce văzuse deja, altele cu așteptările lui, fie romantice, fie orientale. Mai mult, folosirea frecventă a adjectivelor dramatice: grandios, izolat, paradă romantică, răufăcători, păduri străvechi etc., rezumă ideea romantică a naturii scrisă aici în peisajul dunărean. În concluzie, Lancelot, în relatarea călătoriei sale pe Dunăre pentru revista „Le Tour du monde”, este fascinat de Dunăre; el descrie frumusețea ei și se oprește în principal pe descrierea tuturor orașelor cetate pe care le întâlnește pe parcurs. Descrierile sale corespund așteptării orizontului cititorului vremii, marcat de mișcarea romantică. Privirea artistului este modelată după *le voyageur* și Lancelot afirmă această viziune artistică; el extinde utilizarea cuvântului pitoresc pe care îl preia constant în afara domeniului artistic.

Dr Oana Dimitriu

Mănăstirea Cozia

Biserică de sat

TEZAU - Foaie a
Bibliotecii Academiei Române.
Calea Victoriei Nr. 125,
Sector 1, București
COLEGIUL DE REDACȚIE
Redactor șef:
Petre Mihai Băcanu
Redactori:
Gabriela Dumitrescu,
Lorența Popescu,
Oana Lucia Dimitriu,
Luminița Kövari,
Carmen Albu
Tehnoredactare/Prezentare grafică:
Hașegan Ștefan Dumitru
Gabriela Dumitrescu

Tezaur (București)
ISSN 2784 - 062X ISSN-L 2784 - 062X